

B i j l a g e 1 :
E c o l o g i s c h o n d e r z o e k

Ecologische beoordeling herinrichting Molenlaan 28 – 66, Mildam

Opdrachtgever	Gemeente Heerenveen
Referentie	Stoker, O. 2013. Ecologische beoordeling herinrichting Molenlaan 28 – 66, Mildam. A&W-notitie 2111. Altenburg & Wymenga bv, Feanwâlden.
Projectcode	2111.mol.13
Status	Definitief
Datum	17 juni 2013
Projectleider	E.W. de Vries
Autorisatie	Goedgekeurd, R.J. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
6. Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto's 1 t/m 4. Impressie van het plangebied (foto's A&W).

1. Inleiding

De gemeente Heerenveen bereidt de herinrichting voor van een plangebied aan de Molenlaan te Mildam. Op dit moment bevindt het project zich in een fase van planvorming en voorbereiding. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. De Gemeente Heerenveen heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Het doel van het onderzoek is een ecologische quickscan, waarin de effecten van de plannen worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en faunawet. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Ten tweede is op 17 mei 2013 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij, is gelet op de mogelijkheden voor aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied ligt aan de noordwestzijde van Mildam en bestaat uit een perceel met acht woningen (Molenlaan 28 - 66). Het plangebied wordt begrensd door de Molenlaan, Verzetslaan en Dobbepaad. In de huidige situatie bestaat het plangebied uit bebouwing en tuinen. Er is geen oppervlaktewater aanwezig.

De plannen betreffen de sloop van de bestaande woningen en het realiseren van 14 nieuwe woningen. De bomen in het plangebied blijven zoveel mogelijk behouden, wel zal een deel van de aanwezige bosschages worden verwijderd.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

3.1 Voortoets: Natuurbeschermingswet

De eerste stap in de beoordeling van een ingreep volgens de Natuurbeschermingswet is de Voortoets. Daarin wordt bepaald of er een kans is dat (significant) negatieve effecten optreden ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van de aangewezen natuurwaarden. Afhankelijk van de uitkomst daarvan kan vervolgonderzoek nodig zijn.

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'De Deelen', 'Van Oordts Mersken' en 'Rottige Meenthe & Brandermeer' (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000). Deze gebieden liggen op ongeveer 10 km afstand van

het plangebied. Deze Natura 2000-gebieden zijn aangewezen voor een aantal habitattypen en soorten waarvoor in het aanwijzingsbesluit instandhoudingsdoelen zijn opgenomen.

Gezien de relatief grote afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden, de aard van het plangebied en de aard van de beoogde werkzaamheden, hebben de plannen geen effect op aangewezen natuurwaarden van de bovengenoemde Natura 2000-gebieden.

Conclusie

Om bovenstaande redenen is de conclusie van de Voortoets, dat er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Hieruit volgt dat voor de uitvoering van de plannen geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden.

3.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de gebieden die door de provincie zijn begrenst voor de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). De PEHS-onderdelen in de omgeving van het plangebied betreffen onder andere het Landgoed Oranjewoud, het Katlijker Schar en de Tjonger (www.fryslan.nl). Het plangebied ligt op een afstand van ca. 250 m tot het dichtstbijzijnde PEHS-gebied. Het is gezien deze afstand, het huidig gebruik van het plangebied en de beperkte omvang van de beoogde werkzaamheden niet waarschijnlijk dat de herinrichting op deze locatie van invloed zal zijn op omliggende EHS-gebieden.

3.3 Overige vormen van gebiedsbescherming

Behalve de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ten aanzien van natuurwaarden ook worden beschermd via andere regelgeving, bijvoorbeeld het Streekplan. Het plangebied en de directe omgeving ervan zijn niet beschermd door overige vormen van gebiedsbescherming.

4. Soortbescherming en beoordeling

Het plangebied bestaat uit een aantal huizen met tuinen. Hierdoor heeft het vrijwel geen natuurlijk karakter en staat het geheel onder menselijke invloed. Om deze redenen is het plangebied voor veel natuurwaarden ongeschikt. Omdat de plannen bestaan uit de sloop van de bestaande woningen en de bouw van nieuwe woningen, kan de uitvoering ervan bovendien slechts effect hebben op een beperkt aantal soortgroepen. Om deze redenen, op basis van verspreidingsgegevens (zie Literatuur) en de resultaten van het veldbezoek, is het onwaarschijnlijk of uitgesloten, dat de plannen effect hebben op- of dat er wettelijk beschermde soorten aanwezig zijn uit de soortgroepen planten, ongewervelde diersoorten, reptielen en vissen. Wettelijk beschermde soorten waarvan de aanwezigheid niet op voorhand kan worden uitgesloten, zijn in de volgende paragrafen per soortgroep beschreven.

4.1 Amfibieën

In de directe omgeving van het plangebied komen de zwaar beschermde Poelkikker en Heikikker en een aantal licht beschermde soorten voor, zoals Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander (Van Delft *et al.* 2012). Voor Poelkikker en Heikikker is geen geschikt biotoop aanwezig in en in de directe omgeving van het plangebied. Het plangebied kan als foerageergebied en/of overwinteringsplaats wel deel uitmaken van het leefgebied van enkele van bovengenoemde licht beschermde amfibieënsoorten.

Voor licht beschermde soorten geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van het overtreden van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. De

uitvoering van de plannen veroorzaakt daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van amfibieën.

4.2 Vogels

Gezien de aanwezige bomen en bosschages kan ervan worden uitgegaan dat in het plangebied jaarlijks verscheidene vogels van stad en park tot broeden komen, zoals Merel, Roodborst, Houtduif, Ekster en Tjiftjaf. Tijdens het veldbezoek is een zingend mannetje Huismus op het dak van een van de woningen waargenomen. Gezien de periode van het jaar duidt dit waarschijnlijk op een broedgeval/nest onder het dak van de betreffende woning.

Algemeen

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is, dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren, is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden verstoord. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld snoeiafval niet dagenlang te laten liggen. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats bijvoorbeeld. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste, indicatieve lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. Van de soorten op deze lijst is de Huismus tijdens het veldbezoek waargenomen in het plangebied. Omdat het veldbezoek is uitgevoerd binnen de broedtijd van Huismus en de waarneming een zingend mannetje betrof, dient ervan worden uitgegaan dat er een nest in één van de huizen aanwezig is. Door de sloop van de woningen wordt deze vaste rust- en verblijfplaats van Huismus weggenomen. Om deze reden dient ontheffing te worden aangevraagd volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet om een overtreding van artikel 11 van deze wet te voorkomen. Omdat één enkel veldbezoek volgens de geldende standaard niet kan worden gezien als een volwaardig onderzoek, dient eerst door middel van aanvullend veldonderzoek vastgesteld te worden hoeveel nesten van Huismus in het plangebied aanwezig zijn. Andere vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond worden beschermd, zijn niet aangetroffen of worden niet verwacht.

Samenvattend

Ten aanzien van Huismus is aanvullend onderzoek en een ontheffingsaanvraag nodig om een conflict met de Flora- en faunawet te voorkomen. Daarnaast dient verstoring van broedende vogels en hun nesten te worden voorkomen.

4.3 Vleermuizen

Er zijn volgens de verspreidingsgegevens acht verschillende vleermuissoorten in de omgeving van het plangebied waargenomen. Deze zijn: Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Meervleermuis, Franjestaart en Gewone grootoorvleermuis (Melis 2012). Een aantal van deze soorten kan ook het plangebied gebruiken als deel van hun leefgebied. Voor vleermuizen zijn drie elementen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit ervan. Deze zijn: verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Het plangebied kan ten aanzien van deze drie elementen van belang zijn voor verscheidene soorten.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en (oude) bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. De woningen die gesloopt worden, hebben een spouwmuur. Spouwmuren worden regelmatig door vleermuizen gebruikt als verblijfplaats. De spouwmuren van de woningen zijn echter niet toegankelijk, omdat er geen open stootvoegen en/of ventilatieopeningen in de muren zitten en de overgang naar de dakpannen is dichtgemetseld. De bomen binnen en in de omgeving van het plangebied zijn niet geschikt voor vleermuizen door het ontbreken van geschikte holtes. Om bovenstaande redenen wordt geconcludeerd, dat in het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken de meeste vleermuizen om zich te oriënteren gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels en (oever van) sloten en andere waterpartijen. De Molenlaan, waar het plangebied aan grenst is door de aanwezigheid van lijnbeplanting geschikt als vliegroute voor vleermuizen. Omdat er geen wijzigingen worden aangebracht aan dit element (geen kap van bomen) heeft de uitvoering van de plannen geen negatieve effecten op mogelijk aanwezige vliegroutes van vleermuizen.

Foerageergebied

Binnen het plangebied kan een aantal van de genoemde soorten geschikt foerageergebied vinden, zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Dit zijn soorten die ook foerageren in stedelijke omgeving. Door de herinrichting (het verwijderen van bosschages) kan het plangebied (tijdelijk) minder geschikt worden als foerageergebied van vleermuizen. In de omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig om de functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen in de omgeving van het plangebied te garanderen. Om deze reden veroorzaakt de uitvoering van de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van het foerageergebied van vleermuizen.

Samenvattend

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

4.4 Overige beschermde zoogdiersoorten

In de omgeving komen zoogdiersoorten voor waarop verschillende beschermingsregimes van toepassing zijn (Melis 2012, www.waarneming.nl). Hieronder is per beschermingsregime besproken welke zoogdiersoorten gebruik kunnen maken van het plangebied.

Licht beschermde zoogdiersoorten

Binnen het plangebied komen waarschijnlijk enkele licht beschermde zoogdiersoorten voor, zoals Egel, Mol en verschillende (spits)muizensoorten. Voor licht beschermde soorten geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van het overtreden van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. De uitvoering van de plannen

veroorzaakt daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze licht beschermde zoogdiersoorten.

Middelzwaar beschermde zoogdiersoorten

In de omgeving van het plangebied komen de middelzwaar beschermde Eekhoorn en Steenmarter voor. Het plangebied voldoet niet aan de habitateisen van Eekhoorn. Deze soort wordt daarom niet binnen het plangebied verwacht. De Steenmarter heeft zijn verspreidingsgebied de afgelopen tientallen jaren flink uitgebreid en schuwt daarbij menselijke omgeving niet. Het is niet op voorhand uit te sluiten dat het plangebied deel uitmaakt van het foerageergebied van deze soort. Door de uitvoering van de plannen wordt geen (noemenswaardige) afname van de kwaliteit en kwantiteit van het leefgebied van de Steenmarter verwacht. Daarom veroorzaakt de uitvoering van de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soort. De uitvoering van de plannen veroorzaakt om bovenstaande redenen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van middelzwaar beschermde zoogdiersoorten.

Zwaar beschermde zoogdiersoorten

De zwaar beschermde Das, Boommarter en Otter zijn in de omgeving van het plangebied waargenomen (Melis 2012). Het plangebied voldoet echter niet aan de habitateisen van deze soorten, waardoor de aanwezigheid van deze soorten hier kan worden uitgesloten. Andere zwaar beschermde zoogdiersoorten (met uitzondering van vleermuizen) komen niet voor in de omgeving. Om bovenstaande redenen veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van zwaar beschermde zoogdiersoorten.

Samenvattend

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien 'overige zoogdiersoorten'.

5. Conclusies

Over hoe de uitvoering van de plannen zich verhoudt tot de ecologische wet- en regelgeving, kan op grond van de vorige hoofdstukken het volgende worden geconcludeerd.

Gebiedsbescherming

De beoogde inrichting veroorzaakt geen conflict met de ecologische wet- en regelgeving ten aanzien van gebiedsbescherming (Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur en overige vormen van gebiedsbescherming met betrekking tot natuurwaarden).

Soortbescherming

Ten aanzien van Huismus is aanvullend onderzoek en een ontheffingsaanvraag nodig om een conflict met de flora- en faunawet tegen te gaan (§ 4.2.).

Voor de overige soorten geldt, dat de uitvoering van de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet veroorzaakt, mits verstoring van broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten wordt voorkomen.

6. Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.

Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. *Brachytron*, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.

Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Delft, J. van, F. Spikmans & P. Frigge 2012. Waarnemingenoverzicht 2011. RAVON 46, jaargang 14 nummer 4; 92-104. RAVON, Nijmegen.

EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.

Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis

Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012. Zoogdieratlas Friesland.

Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Geraadpleegde internetsites

www.fryslan.nl

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

www.waarneming.nl